

EUROPEISKA
KOMMISSIONEN

Bryssel den 31.5.2023
COM(2023) 285 final

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

**Interimsutvärdering av partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet
(Prima)**

{SWD(2023) 169 final}

RAPPORT FRÅN KOMMISSIONEN TILL EUROPAPARLAMENTET OCH RÅDET

Interimsutvärdering av partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima)

1. INLEDNING

I denna rapport presenteras resultatet av en interimsutvärdering i enlighet med artikel 14 i Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/1324 av den 4 juli 2017 om unionens deltagande i partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) som genomförs gemensamt av flera medlemsstater¹.

Enligt beslutet ska kommissionen utföra en interimsutvärdering av Prima med hjälp av oberoende experter senast den 30 juni 2022. Kommissionen ska även utarbeta en rapport om utvärderingen, som innehåller slutsatserna av utvärderingen och kommissionens anmärkningar. Kommissionen ska sända denna rapport till Europaparlamentet och rådet senast den 31 december 2022.

Interimsutvärderingen grundar sig på en extern studie². Denna omfattar perioden från inrättandet av Prima (2017) fram till mars 2022. En inbjudan att lämna synpunkter har offentliggjorts³ och resultaten av denna har beaktats.

Den här rapporten innehåller en sammanfattning av de viktigaste slutsatserna av interimsutvärderingen och kommissionens anmärkningar om dessa.

2. BAKGRUND OCH ÖVERSIKT AV PRIMA

Vattenförsörjnings- och livsmedelssystem förvaltas inte på ett hållbart sätt i Medelhavsområdet. Det här är en utmaning som förstärks av klimatförändringen och har betydande effekter i senare led, bland annat social och ekonomisk stress, instabilitet och migration.

En av de främsta orsakerna till den ohållbara förvaltningen av vattenförsörjnings- och livsmedelssystem i Medelhavsområdet är avsaknaden av gemensamma innovativa lösningar som är anpassade till förhållandena i regionen, lätt kan överföras inom den, och har genomgått fullständig testning genom pilotprojekt och förevisning på plats⁴.

Några sådana lösningar väntas heller inte uppstå eftersom de regionala utmaningarna är av helt andra proportioner än den totala nivån på investeringar i forskning och innovation i Medelhavsområdet, eftersom investeringsnivåerna varierar mycket i olika länder, eftersom finansieringen inte är inriktad på att ta itu med utmaningarna i samband med försörjning och förvaltning av vatten och livsmedel, eftersom de berörda aktörerna, till exempel inom den privata sektorn, inte alltid har tillräckligt stark kapacitet inom forskning och innovation, och eftersom insatserna inom forskning, innovation och samarbete mellan EU:s medlemsstater

¹ EUT L 185, 18.7.2017, s. 1.

² Utvärdering av de europeiska ramprogrammen för forskning och innovation för att hantera globala utmaningar och industriell konkurrenskraft – Inriktning på verksamheter relaterade till den gröna omställningen – RTD/2021/SC/023 – Interimsutvärdering av partnerskapet för forskning och innovation i Medelhavsområdet (Prima) (kommande).

³ https://ec.europa.eu/info/law/better-regulation/have-your-say/initiatives/13558-Partnership-on-Research-and-Innovation-in-the-Mediterranean-Area-PRIMA-first-interim-evaluation_sv.

⁴ [SWD\(2016\) 332 – konsekvensanalys av Prima](#).

och länder i södra och östra Medelhavsområdet är för splittrade (i huvudsak förvaldade genom bilaterala avtal) för att ha någon betydande inverkan.

Prima inrättades som ett svar på dessa utmaningar för att göra vattenförsörjningen, vattenförvaltningen och livsmedelssystemen klimattåligare, effektivare, mer kostnadseffektiva och miljömässigt och socialt hållbara. Initiativet överensstämmer med artikel 185 i fördraget om Europeiska unionens funktionssätt (EUF-fördraget)⁵ och artikel 26 om partnerskap mellan offentliga aktörer i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1291/2013⁶, förordningen om ramprogrammet för forskning och innovation Horisont 2020. I Europaparlamentets och rådets beslut (EU) 2017/1324, den grundläggande rättsakten för Prima, fastställs omfattande åtaganden för de deltagande länderna om integration på vetenskaplig, förvaltningsmässig och finansiell nivå⁷. Det följer också av beslutet att de deltagande staterna frivilligt ska integrera sina forskningsinsatser samt fastställa och delta i ett gemensamt forskningsprogram av mervärde för EU.

Följande stater deltar i Prima-programmet: elva EU-medlemsstater (Cypern, Frankrike, Grekland, Italien, Kroatien, Luxemburg, Malta, Portugal, Slovenien, Spanien och Tyskland), tre associerade länder i Horisont 2020 (Israel, Tunisien och Turkiet) samt fem tredjeländer: Algeriet, Egypten, Jordanien, Libanon och Marocko. Bilaterala internationella avtal har undertecknats mellan EU och Algeriet, Egypten, Jordanien, Libanon och Marocko om deltagande i Prima.

Programmet genomförs genom genomförandestrukturen för Prima (Prima-IS)⁸, som inrättades i Barcelona 2017 som en särskild enhet med ansvar för den direkta förvaltningen av unionens bidrag i enlighet med artikel 185 i EUF-fördraget. Genom sitt sekretariat och sina styrande organ säkerställer genomförandestrukturen ett smidigt, effektivt och transparent införande av Prima-programmet.

Genomförandet av Prima baseras på en långsiktig strategisk forsknings- och innovationsagenda⁹ som anger visionen och den strategiska inriktningen för genomförandet av programmet och som utgör grunden för fastställandet av Primas årliga arbetsplaner.

Det övergripande syftet med Prima är att bidra till hållbarhet och stabilitet i regionen på områdena hållbar försörjning och förvaltning av livsmedel och vatten, med siktet inställt på att uppnå flera mål. Dessa omfattar både tematiska mål för att hantera samhällsbehov i Medelhavsområdet, specifika mål som rör framstegen mot ett integrerat forskningsområde för Europa och Medelhavsområdet, och vetenskapsdiplomatiska mål för samarbetet med EU:s grannländer i söder.

Prima har under de senaste åren varit framgångsrikt när det gäller att skapa ett effektivt förtroendebaserat samarbete mellan länder i norra och södra Medelhavsområdet. Som EU:s viktigaste initiativ i Medelhavsområdet för att hantera dessa centrala forsknings- och innovationsutmaningar överbryggar Prima klyftorna inom forskning och innovation och de

⁵ Konsoliderad version av fördraget om Europeiska unionens funktionssätt, avdelning XIX Forskning och teknisk utveckling samt rymden, artikel 185.

⁶ Artikel 26.2 b i Europaparlamentets och rådets förordning (EU) nr 1291/2013 av den 11 december 2013 om inrättande av Horisont 2020 – ramprogrammet för forskning och innovation (2014–2020) och om upphävande av beslut nr 1982/2006/EG (EUT L 347, 20.12.2013, s. 104).

⁷ <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SV/TXT/PDF/?uri=CELEX:32017D1324>.

⁸ Den särskilda genomförandestrukturen för Prima är ett privat organ enligt spansk rätt som inrättades i Barcelona den 19 juni 2017 med uppdrag från Primas styrande organ att förvalta, administrera, stödja och övervaka den verksamhet som krävs för att genomföra Prima-programmet.

⁹ Ministrarna för forskning och innovation uttryckte sitt stöd för Primas strategiska forsknings- och innovationsagenda på ministerkonferensen om stärkt Europa-Medelhavssamarbete genom forskning och innovation i Malta den 4 maj 2017, och agendan antogs av Primas förvaltningsstyrelse den 16 november 2017.

socioekonomiska klyftorna i det södra och östra grannskapet och förbättrar långsiktigt hälsa, fred och stabilitet i samhällena i regionen.

Primas verksamhet genomförs i form av ansökningsomgångar inom tre avdelningar:

- Ansökningsomgångarna i avdelning 1 arrangeras av Prima och finansieras uteslutande genom Horisont 2020.
- Ansökningsomgångarna i avdelning 2 arrangeras också av Prima men finansieras av de deltagande staterna.
- Ansökningsomgångarna i avdelning 3 arrangeras och finansieras av de deltagande staterna.

Primas totala budget för 2017–2028 uppgår till 494 miljoner euro, varav 220 miljoner euro kommer från Horisont 2020¹⁰ (ca 30 miljoner euro/år för tre tematiska områden) och 274 miljoner euro är bidrag från nationella resurser för behov inom forskning och innovation och för samordning av de deltagande staternas forsknings- och innovationsstrategier.

3. RESULTAT AV INTERIMSUTVÄRDERINGEN OCH REKOMMENDATIONER/ANMÄRKNINGAR

3.1 Interimsutvärderingens resultat

Interimsutvärderingen bekräftar att Prima-partnerskapets mervärde jämfört med vad som kunnat uppnås om de deltagande staterna hade agerat enskilt på internationell, nationell och/eller regional nivå kan betraktas som stort och i framtiden kommer att bli ännu större.

De oberoende experterna lyfte fram följande viktiga resultat:

- Prima drivs för närvarande på ett effektivt sätt, och det förekommer inga förseningar i genomförandet av de årliga arbetsplanerna och ansökningsomgångarna.
- Under perioden 2018–2021 genomfördes fyra framgångsrika ansökningsomgångar, och 168 projekt har valts ut för finansiering.
- Den sammanlagda finansieringen av Prima, inbegripet EU-finansiering och nationell finansiering (exklusive naturabidrag), uppgår till 353 miljoner euro för perioden 2018–2021. Detta motsvarar redan 71 % av den totala finansiering som Prima har beviljats.
- De förslag som valts ut har omfattat en bred grupp av stödmottagare. De flesta av dessa tillhör den offentliga sektorn i de deltagande staterna. Institutioner inom den högre utbildningen står för det största antalet stödmottagare i Prima. Denna kategori, som omfattar universitet, institut, laboratorier och forskningsråd, motsvarar 41,3 % av alla stödmottagare under perioden 2018–2021. Andra forskningsorganisationer utgör 28,8 % av stödmottagarna. Privata vinstdrivande organisationer står för något mindre än 20 %, och de flesta av dessa (fem av sex) är små och medelstora företag.
- Italien och Spanien hamnar på första plats bland de olika stödmottagarna, och följs av Tunisien och Frankrike. Deltagande stater som inte är EU-medlemsstater utgör 38 % av alla stödmottagare i ansökningsomgångarna i avdelningarna 1 och 2. Efter

¹⁰ Hela beloppet på 220 miljoner euro hade anslagits i EU-budgeten vid utgången av 2020.

Tunisien har Marocko, Turkiet och Algeriet det största antalet stödmottagare bland de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet.

- I fråga om ekonomiska bidrag mottog de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet ca 62 miljoner euro, motsvarande 28 % av den totala finansieringen. Av detta belopp kom 35,9 miljoner euro från EU:s budget för ekonomiska bidrag (avdelning 1). Det utgör en finansieringsandel på ca 32 %, vilket överstiger den finansieringsandel på 25 % som anges i grundrättsakten för Prima.
- Eftersom inget av projekten hade avslutats vid tidpunkten för utvärderingen var det för tidigt att dra några slutsatser om hur projektens förväntade resultat bidrar till samhällsbehoven i de deltagande staterna. Uppgifter som samlats in om 53 projekt som genomgått en halvtidsöversyn visar dock att de gjort goda framsteg mot att uppnå de operativa målen.

I interimsvärderingen dras i synnerhet följande slutsatser:

- Prima spelar en unik roll i Medelhavsområdets forsknings- och innovationsekosystem och bidrar till mål som inte omfattas av andra initiativ.
- Prima har bidragit till att främja vetenskaplig integration mellan de deltagande staterna. Utan Prima hade det varit osannolikt att de skulle ha samarbetat lika nära utan ett tydligt finansieringsincitament och en strategisk ram för att underlätta samarbete.
- Prima gör det möjligt för framför allt de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet att utnyttja sin forsknings- och innovationskapacitet. Genom deltagandet i Prima får forskare i deltagande stater som inte är EU-medlemsstater tillgång till finansieringsmöjligheterna i avdelning 1, som finansieras av EU.
- Prima bidrar till det fortsatta fullbordandet av det europeiska forskningsområdet, framför allt genom att undanröja hinder för gränsöverskridande samarbete i Medelhavsområdet genom finansiering av gränsöverskridande projekt, som kan förväntas ge större effekter än enbart ensidiga eller bilaterala insatser.
- Primas värdesättande av medansvar, ömsesidigt intresse, gemensam nytta och principen om lika villkor ansågs ha särskild betydelse för att möjliggöra partnersamarbete mellan EU och grannländerna i södra Medelhavsområdet.
- Programmet kan ses som ett betydelsefullt verktyg för vetenskapsdiplomati som bidrar till att föra EU och dess grannländer i Medelhavsområdet närmare varandra och till att skapa en känsla av ömsesidigt förtroende och delaktighet.
- Prima stärker samarbetet mellan de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet framför allt på området forskning och innovation.
- När det gäller framtiden har genomförandestrukturen för Prima vidtagit åtgärder för samordning med Horisont Europa-initiativ med liknande tematisk inriktning, såsom EU-uppdraget ”En giv för den europeiska marken”, och med nya partnerskap som det europeiska partnerskapet WATER4ALL. Samarbete med EU-uppdraget ”Återställa våra hav och vatten senast 2030” planeras också enligt den årliga arbetsplan för Prima för 2023 som kommissionen nyligen antagit.
- Genom sin tematiska inriktning bidrar Prima till olika politiska instrument och rättsakter inom ramen för den europeiska gröna given, såsom den nya EU-strategin för klimatanpassning, från jord till bord-strategin (på området forskning och

innovation och hållbara livsmedel), handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, handlingsplanen för nollförorening av luft, vatten och mark och EU:s vattenramdirektiv.

3.2 Rekommendationer och lärdomar

Rapporten från interimsutvärderingen, som bygger på objektiva data och bevis, innehåller en bedömning av Primas nuvarande status och resultat, ger förslag till hur genomförandet av Prima kan stödjas och utgör underlag för eventuella anpassningar efter halva tiden. Utvärderingen visar att Prima är på god väg att uppfylla sina mål, fungerar i enlighet med tillämpliga principer och förfaranden och överensstämmer med EU:s relevanta inrikes- och utrikespolitiska strategier.

Kommissionen anser att Prima under de senaste åren har varit framgångsrikt när det gäller att skapa ett effektivt förtroendebaserat samarbete mellan länder i norra och södra Medelhavsområdet för att utveckla gemensamma och innovativa, hållbara, kostnadseffektiva och ändamålsenliga lösningar för hållbara livsmedelssystem och integrerad vattenförvaltning. Som EU:s viktigaste initiativ i Medelhavsområdet för att hantera dessa centrala forsknings- och innovationsutmaningar överbryggas Prima klyftorna inom forskning och innovation och de socioekonomiska klyftorna i det södra och östra grannskapet och förbättrar långsiktigt hälsa, fred och stabilitet i samhällena i regionen.

Det är nu mer än någonsin hög tid för mer samarbete för att hitta innovativa lösningar i syfte att skydda vattenresurser, öka livsmedels- och nutritionstryggheten och göra Medelhavsregionens livsmedels- och jordbrukssystem mer motståndskraftiga, rättvisa och hållbara.

Framtiden för Medelhavsområdets viktigaste naturresurser (vatten, mark, kuster och biologisk mångfald) hotas fortfarande av olika typer av tryck som verkar samtidigt och som i många fall är långvariga, bland annat urbanisering, industrialisering, ökad intensiv jordbruks- och vattenbruksverksamhet och ett ohållbart utnyttjande av naturresurser. Situationen för den redan utsatta regionen förvärras ytterligare genom dess känslighet för klimatförändringar. Enligt den sjätte utvärderingsrapporten från arbetsgrupp II i FN:s mellanstatliga panel för klimatförändringar (som offentliggjordes i februari 2022) förväntas ekosystemen i Medelhavsområdet tillhöra dem som påverkas allra mest av de ökande klimatförändringarna.

Södra Medelhavsregionen står även inför samhällsstyrningsmässiga, socioekonomiska, klimatomständiga, miljömässiga och säkerhetsmässiga utmaningar, varav många är ett resultat av den globala utvecklingen och kräver gemensamma åtgärder av EU och dess södra grannskapspartner. Långvariga konflikter fortsätter att orsaka fruktansvärt mänskligt lidande, utlösa betydande tvångsflyttning, väga tungt på de ekonomiska och sociala utsikterna för hela samhällena, särskilt för länder som är värd för stora flyktingpopulationer, och intensifiera geopolitisk konkurrens och yttre inblandning.

Utöver detta utsätts naturresurser och jordbruk för ett enormt tryck på grund av följderna av covid-19-pandemin. En omställning till naturresurser fria från föroreningar och till hälsosamma, rättvisa, motståndskraftiga och hållbara livsmedelssystem behöver därför vara en fortsatt prioritering för samhällena i Medelhavsområdet.

Målen för Prima är följaktligen fortfarande giltiga.

Ordförande Ursula von der Leyens ”geopolitiska kommission” erkänner också Medelhavsområdets särskilda roll och framhåller att den avser att ha ett nära samarbete med partnerländer i Medelhavsområdet kring den europeiska gröna given, så att ”vi kan göra regionen ledande inom klimatlösningar”. Genom en rad olika program, däribland Prima, stöder EU sina södra grannskapspartner i utvecklingen och genomförandet av miljöpolitiken. EU stöder samarbete för att bekämpa föroreningar och klimatförändringar, erbjuder hjälp till

sina södra grannskapspartner för att genomföra Parisavtalet om klimatförändringar och den utveckling som följer på detta, och verkar för att sprida bästa praxis och sakkunskap.

För att stärka de långsiktiga resultaten av Prima föreslås följande rekommendationer:

- Ytterligare effektivisering av genomförandet av Primas tre avdelningar. Utvärderingen visade att Prima-partnerskapet är rätt ekosystem för att möjliggöra strategier som är särskilt anpassade till Medelhavsregionen i fråga om teman och finansieringsnivåer. Primas attraktionskraft har dock lett till en låg framgångsgrad¹¹. Framgångsgraden för avdelning 1 ligger på under 5 %. Även framgångsgraden för avdelning 2 är låg och varierar mellan 6,6 % 2018 och 20 % 2021. Denna överteckning kan i framtiden avskräcka sökande från att lämna in förslag som ligger på hög nivå. Genomförandestrukturen för Prima bör hantera detta problem och föreslå sätt att öka framgångsgraden för förslag som valts ut för finansiering. Till exempel skulle man kunna överväga möjligheten till mer skraddarsydda ansökningsomgångar och att ytterligare förbättra ansökningsförfarandet i ansökningsomgångarnas två steg.
- När det gäller avdelning 3 tycks de deltagande staterna ha en annan kännedom och tillmäta den en annan betydelse. Denna avdelning behöver därför göras effektivare. Genomförandestrukturen för Prima bör göra ytterligare insatser för att uppmärksamma de deltagande staterna på betydelsen av initiativ som inleds av deltagande stater, i syfte att tillvarata hela denna avdelnings potential att bidra till att ett mer integrerat forskningsområde uppnås. Prima skulle kunna gynnas av att rapporteringskraven för initiativ som inleds av deltagande stater förenklas så mycket som möjligt, så att de tar bättre hänsyn till de nationella finansieringsmyndigheternas begränsade resurser. Ett annat alternativ för att öka avdelning 3:s strategiska betydelse skulle kunna vara att lägga större tyngdpunkt på utbyten, utbildning och nätverksbyggande.
- Även om berörda parter generellt sett är nöjda med Primas genomförande behövs mer insatser från genomförandestrukturen för Prima och de deltagande staterna för att ytterligare förbättra effektiviteten i framför allt avdelning 2. Detta skulle kunna uppnås genom att minska komplexiteten till följd av olika nationella finansieringssystem och genom insatser för att effektivisera nationella administrativa förfaranden, så att handläggningstiden för att bevilja stöd minskar, tillförlitligheten förbättras och förfarandena går snabbare.
- För att dra full nytta av synergier mellan projekten och främja skapandet av långvariga relationer bör genomförandestrukturen för Prima öka sina ansträngningar att förstärka utbytet mellan enskilda projekt för att identifiera komplementaritet och potentiella synergieffekter. Åtgärderna skulle till exempel kunna vara att arrangera evenemang för projekt som befinner sig i ett tidigt skede så att de kan dra lärdomar av projekt som har kommit längre, utbyten mellan projekt med liknande tematisk inriktning och evenemang för nätverksbyggande och förmedling.
- De deltagande staterna och genomförandestrukturen för Prima bör investera ytterligare i utåtriktad verksamhet och kapacitetsuppbyggnad, så att aktörer från deltagande stater i södra Medelhavsområdet ges möjlighet att delta mer aktivt i Prima. I rapporten från interimsvärderingen framhölls att det sedan Prima inrättades har genomförts olika åtgärder för att stödja berörda parter från olika länder, vilket har lett

¹¹ Framgångsgraden är förhållandet mellan antalet finansierade förslag och antalet stödberättigade förslag.

till vissa framsteg i deras forsknings- och innovationssystem. Det finns dock fortfarande outnyttjad potential att främja ett ännu aktivare deltagande i Prima. Det rör både det totala antalet stödmottagare från deltagande stater i södra Medelhavsområdet, som kunde vara högre, och deras roller i projekten. För att öka omfattningen av deras deltagande behövs därför ytterligare utåtriktad verksamhet och kapacitetsuppbyggnad, liksom stöd för att knyta fler gränsöverskridande kontakter.

- Prima använder sig av flera indikatorer för att övervaka framstegen och effektiviteten i genomförandet. Det behövs dock en mer systematisk uppföljning av resultaten och effekterna av de olika åtgärderna. I rapporten från interimsvärderingen framhölls att betydande ansträngningar och framsteg har gjorts för att kontinuerligt förbättra Primas viktigaste resultatindikatorer. De resultatindikatorer som för närvarande används lämnar fortfarande utrymme för förbättringar i fråga om användbarheten för att bedöma om de specifika målen har uppnåtts och projektens effekter. Till exempel saknas resultatindikatorer som på ett effektivt sätt mäter samordningen av forsknings- och innovationsstrategier på andra plan än det rent förfarandemässiga. Det behöver också säkerställas att projektens effekter följs upp på lämpligt sätt utöver halvtidsöversynen eller slututvärderingen av projekten, dvs. något slags regelbunden övervakning eller uppföljning efter att ett projekt har avslutats. Genomförandestrukturen för Prima bör därefter arbeta med att justera de viktigaste resultatindikatorerna.
- Genomförandestrukturen för Prima har redan gjort stora insatser för spridning och kommunikation (bl.a. genom en särskild avdelning på Primas webbplats, en tidning, olika förmedlingsevenemang och konferensen Water-Energy-Food-Ecosystems (WEFE) Nexus Conference). Genomförandestrukturen för Prima är också medveten om att det är viktigt att framtida utåtriktad verksamhet fokuserar på projektens effekter så snart uppgifter om dessa finns tillgängliga. Kommunikationen och spridningen behöver dock öka för att det stora politiska engagemanget för Prima ska kunna upprätthållas på lång sikt. Den interna kommunikationen inom projektkonsortierna behöver också förbättras.
- Ett underlättat samarbete mellan EU och dess grannländer i söder som jämställda parter är ett av de viktigaste resultaten av Prima. Utvärderingsrapporten visade dock att samarbetet mellan de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet (syd-syd-samarbetet) är mindre starkt. Ett utökat samarbete mellan de deltagande staterna i södra Medelhavsområdet skulle vara fördelaktigt, eftersom det skulle kunna bidra till att förbättra relationerna mellan länderna. Genomförandestrukturen för Prima bör därför öka sina insatser för att föra samman grupper från dessa länder genom till exempel särskilda evenemang för att förmedla deltagande i konsortier bland deltagande stater i södra Medelhavsområdet. En annan möjlighet kan vara att anpassa urvalskriterierna så att de gynnar förslag (i t.ex. vissa ansökningsomgångar) där flera deltagare från deltagande stater i södra Medelhavsområdet interagerar aktivt med varandra.
- Prima undersöker i dag synergier med EU-initiativ och Medelhavsinitiativ, såsom kluster 6 i Horisont Europa, uppdrag och partnerskap. Prima har också bidragit till att skapa forumet WEFE Nexus Community of Practice för erfarenhetsutbyte och till att utveckla de färdplaner om klimatförändringar, förnybar energi och hälsa för Medelhavsunionens regionala forsknings- och innovationsplattformar som godkändes vid Medelhavsunionens ministerkonferens om forskning och innovation den 27 juni 2022. Möjliga samarbeten med den tematiska territoriella ramen för den blå ekonomin

(WestMed) och BlueMed-initiativet skulle också kunna hjälpa till att samla resurserna och förbättra effekterna. Genomförandestrukturen för Prima bör fortsätta att bevaka dessa initiativ och föreslå konkreta åtgärder för att tillvarata synergieffekter.

4. SLUTSATS

EU erkänner Medelhavsområdets särskilda roll, och Europeiska kommissionen har redan ett nära samarbete med partnerländer i Medelhavsområdet för att hjälpa dem att hitta gemensamma lösningar på de utmaningar som identifieras och göra regionen ledande inom klimatresilienta lösningar.

Prima spelar en unik roll i Medelhavsområdets forsknings- och innovationsekosystem och bidrar till mål som inte omfattas av andra initiativ. Enligt ministerförklaringen från den senaste Medelhavskonferensen om forskning och innovation möjliggör Primas strategiska forsknings- och innovationsagenda och dess övervaknings- och utvärderingssystem ett effektivt gemensamt forsknings- och innovationsprogram inom sektorer som är avgörande för Medelhavsområdet. Den bidrar till vetenskapliga framsteg och tekniska lösningar för vattenförsörjningen och jordbruks- och livsmedelssektorn och i kopplingen mellan dessa områden.

Det har funnits vissa begränsningar för utvärderingen, eftersom inget av de projekt som Prima finansierar ännu har avslutats. Utvärderingen har därför varit mindre inriktad på långsiktiga effekter och mer på struktur, genomförandeprocesser och de nuvarande framstegen i programmet. I utvärderingen har det framför allt gjorts en bedömning av om betydande framsteg har gjorts i fråga om de specifika målen, eftersom dessa inte är helt beroende av hur projektens resultat har utnyttjats. Mot denna bakgrund kan det konstateras att Prima har varit framgångsrikt. Partnerskapet behandlar på lämpligt sätt miljömässiga, socioekonomiska och politiska utmaningar som är avgörande för den framtida utvecklingen av en mer cirkulär och hållbar Medelhavsregion. Prima bidrar även till EU:s viktigaste politiska prioriteringar, mål och initiativ, såsom den europeiska gröna given, i synnerhet från jord till bord-strategin och strategin för biologisk mångfald, bioekonomistategin, strategin för klimatanpassning och handlingsplanen för den cirkulära ekonomin, liksom till de övergripande målen för hållbar utveckling. Programmet bidrar samtidigt i stor utsträckning till att stärka relationerna och samarbetet mellan EU och dess grannländer i söder. Det har i vissa fall även främjat samarbetet mellan de sistnämnda.

Genomförandestrukturen för Prima har etablerat Prima som en plattform för att stärka forskning, innovation och samarbete, och har blivit en integrerad del av det politiska landskapet.

I motsats till andra artikel 185-initiativ inom Horisont 2020 har Prima ingen rättslig föregångare. Även om det har förekommit partnerskap mellan olika nationella organ i tidigare ERA-NET och det redan fanns andra initiativ med inriktning på Medelhavsområdet, innebär inrättandet av Prima som ett partnerskap mellan offentliga aktörer något helt nytt.

Rekommendationerna kommer att tas upp i diskussionerna mellan kommissionen och genomförandestrukturen för Prima, och genomförandet av dem kommer att följas upp som ett led i kommissionens tillsyn över Prima-programmet.

I linje med dessa rekommendationer avser kommissionen även att mer systematiskt samla in och analyserar relevanta uppgifter för att förbättra uppföljningen av Prima-programmets resultat och kommer att stärka kommunikationen om relevanta resultat till relevanta avdelningar inom kommissionen.

Primas verksamhet är planerad att fortgå fram till den 31 december 2028 medan de sista ansökningsomgångarna kommer att ingå i ramprogrammet Horisont 2020:s programplanering för 2024. De stater som deltar i Prima har börjat uttrycka intresse för att Prima ska fortsätta. Vikten av diskutera en fortsättning av Prima i enlighet med strategin för partnerskap i Horisont Europa, det nuvarande ramprogrammet för forskning och innovation, bekräftades också i ministerförklaringen från Medelhavskonferensen om forskning och innovation den 27 juni 2022.

Representanterna för deltagande EU-medlemsstater uttryckte också sitt stöd för en fortsättning av Prima under diskussionerna vid konkurrenskraftsrådets möte den 2 december 2022. Kommissionen har noterat målsättningen att Prima-initiativet ska fortsätta och har inlett en intern process för att utvärdera de olika alternativen för en eventuell förlängning av Prima-programmet efter utgången av den nuvarande programperioden 2024. I denna process kommer de positiva resultaten från denna interimsvärdering av Prima att beaktas. Därutöver har Prima finansierats genom Horisont 2020 (2014–2021), medan ansökningsomgångarna är planerade att genomföras 2018–2024 (dvs. programperioden överlappar Horisont 2020 och Horisont Europa). Behovet av att synkronisera Prima med tidplanen för finansieringsramen, dvs. med Horisont Europa, bör också beaktas i denna process.